

© Miljø- og Fødevareministeriet

Vandløbsrestaurering – national ordning

Vejledning om tilskud til kommunale projekter
vedrørende vandløbsrestaurering

2020-02

Indhold

1.	Indledning	3
2.	Ordningens formål	3
3.	Administration af ordningen	3
4.	Afsatte midler	4
5.	Ansøgningsfrist	4
6.	Hvordan søges om tilskud.....	5
7.	Hvem kan søge om tilskud.....	5
8.	Hvilke projekter og aktiviteter kan opnå tilskud	5
9.	Andre tilskudsordninger i relation til vandløbsrestaurering	11
10.	Tilskuddets størrelse og projektets finansiering	12
11.	Vandområder	13
12.	Afgørelse om tilsagn til tilskud eller afslag, herunder prioritering	14
13.	Hvilke udgifter kan der opnås tilskud til	14
14.	Hvilke udgifter kan der ikke opnås tilskud til	16
15.	Udbudsregler	17
16.	Tilsagnshavers forpligtelser.....	20
17.	Opretholdelse af projektet	20
18.	Igangsætning af projektet	21
19.	Projektperioden	21
20.	Klageadgang	21
21.	Ændring af projektet.....	21
22.	Anmodning om udbetaling	22
23.	Udbetaling af tilskud	23
24.	Kontrol på stedet.....	23
25.	Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud	24
26.	Force majeure.....	25
27.	Miljøstyrelsens brug af data	25
28.	Administrations- og lovgrundlag	25

1. Indledning

Denne vejledning skal kommunerne bruge, når der søges om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering i den nationale ordning. Her findes oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad der kan søges til, hvordan der ansøges og om de betingelser, der findes for at få tilskud.

2. Ordningens formål

Den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaureringer har det overordnede formål at medvirke til at indfri de konkrete miljømål, der er fastsat for vandområder i vandområdeplanerne. Der kan således søges om tilskud til projekter, der udmønter visse indsatser i vandområdeplanernes indsatsprogram, jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Ordningen er afgrænset til at omfatte vandområder, der 1) alene indeholder indsatser bestående af mindre strækningbaserede restaureringer i type 1 vandløb, 2) alene indeholder indsatsen fjernelse af fysiske spærringer beliggende i type 1 vandløb eller 3) indeholder indsatser bestående af mindre strækningbaserede restaureringer i kombination med indsatsen fjernelse af fysiske spærringer i type 1 vandløb.

Formålet med tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Ansøger skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet med tilskudsordningen. Hvis der, jf. seneste basisanalyse for vandområdeplanerne 2021-2027, er målopfyldelse i et vandområde, er det ikke muligt at opnå tilsagn til strækningbaserede indsatser i det pågældende vandområde. Dette gælder også, hvis der er ukendt status for en eller flere af kvalitetselementerne (smådyr, fisk og planter) i pågældende vandområde. Kommunen skal i et sådant tilfælde orientere Miljøstyrelsen om, at vandområdet har målopfyldelse, hvorefter Miljøstyrelsen efter verificering kan meddele fritagelse for at gennemføre den fastsatte indsats. En sådan orientering skal sendes til vandprojekter@mst.dk. MiljøGIS for grunddata til vandområdernes tilstand kan findes her: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>, hvor samlet økologisk tilstand findes i temavælgeren: 'Basisanalyse – Tilstandsvurdering' -> 'Vandløb' -> 'Samlet. Økologisk tilstand eller potentiale. Vandløb'. Hvis der konstateres fejl i den samlede målopfyldelse fra basisanalysen, bedes kommunen ligeledes orientere Miljøstyrelsen om dette, således Miljøstyrelsens datagrundlag kan forbedres.

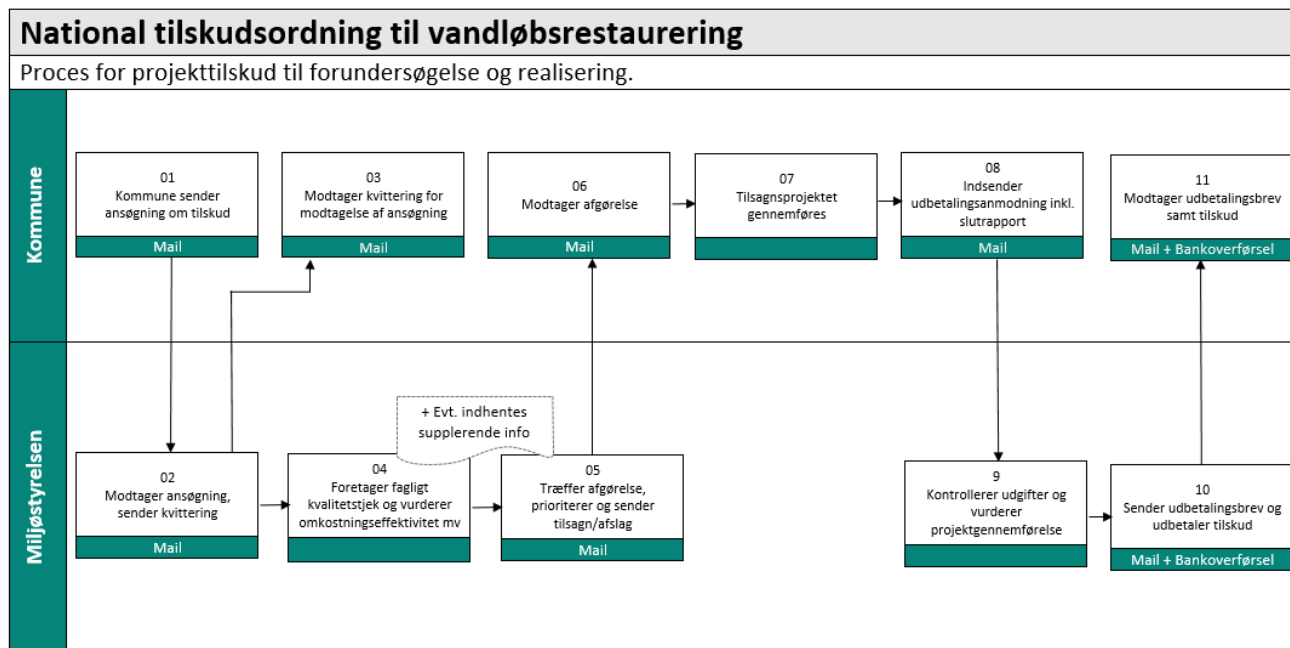
Tilskudsordningen støtter fysiske forbedringer i vandløb, der genskaber mere naturlige vandløb uden spærringer og med større fysisk variation. Et vandløbsrestaureringsprojekt foregår ved at restaurere vandområder ved brug af det eller de restaureringer, der er anført i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter¹. Restaureringstyperne er beskrevet i afsnit 8.

3. Administration af ordningen

Miljøstyrelsen administrerer ordningen og træffer afgørelse om tildeling af tilskud.

¹ Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

Miljøstyrelsen modtager ansøgninger om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering – national ordning. Miljøstyrelsen prioriterer projekterne, udfører fagligt kvalitetstjek og træffer afgørelse om tildeling af tilskud.

Figur 1. Flowdiagram over processen i den nationale ordning for vandløbsrestaurering

4. Afsatte midler

Der forventes i 2020 afsat i alt 25 mio. kr. til ordningen.

Ordningen er en 100 % national finansieret ordning.

Forud for hver ansøgningsrunde offentliggøres eventuel yderligere information vedrørende ansøgningsrundens økonomiske rammer på Miljøstyrelsens hjemmeside (vandprojekter.dk).

5. Ansøgningsfrist

Ansøger kan på hjemmesiden vandprojekter.dk holde sig ajour med de faktiske ansøgningsperioder, da nedenstående kan ændre sig. Ordningen følger så vidt muligt den oprindelige vandløbsrestaureringsordning, som er medfinansieret af EHFF².

Ordningen forventes at være åben for ansøgning i følgende perioder i 2020:

- 1. runde: 16. marts – 1. maj 2020
- 2. runde: 17. august – 1. oktober 2020

En ansøgning skal være modtaget i Miljøstyrelsen senest den sidste dag i ansøgningsperioden kl. 23:59.

² EU's Hav-og Fiskeri Fond.

Hvis en ansøgning modtages efter ansøgningsfristen, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

6. Hvordan søges om tilskud

Ved ansøgning om tilskud skal ansøgningseskemaet for ordningen anvendes:

<https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandloesrestauring-national-ordning/>

Det er vigtigt, at ansøger indsender skemaet i en word-udgave.

Ansøgningen skal ud over ansøgningseskemaet indeholde:

- Referencebilag (et bilag for hvert vandområde)
- Hvis dit projekt er omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven, skal du indsende dokumentation for udbud samt dokumentation for det valgte bedste eller billigste tilbud. Hvis dokumentationen på ansøgningstidspunktet ikke er indhentet, skal den senest indsendes ved anmodning om udbetaling.
- Ved realiseringsansøgninger skal en forundersøgelsesrapport vedlægges ansøgningen, hvis der foreligger en forundersøgelsesrapport. Hvis der ikke foreligger en forundersøgelsesrapport, skal der foreligge en projektbeskrivelse.
- Ved realisering vedhæftes billede af indsatsen/strækningen som skal realiseres (hvis billeder indgår i forundersøgelsen, kan dette undlades).
- Ved realisering vedhæftes evt. et kort med indtegning af projektområdet.
- Ved realiseringer vedhæftes evt. tilladelser fra myndigheder. Hvis dokumentationen på ansøgningstidspunktet ikke er indhentet, skal den senest indsendes ved anmodning om udbetaling.
- Hvis kommunen vælger at lade en konsulent repræsentere kommunen, skal der vedhæftes en fuldmagt fra kommunen til dette.

Ansøgningen sendes med bilag til vandprojekter@mst.dk

7. Hvem kan søge om tilskud

Kommuner kan søge om tilskud efter denne ordning.

Omfatter et projekt vandløbsrestauring i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet.

8. Hvilke projekter og aktiviteter kan opnå tilskud

Det er som udgangspunkt ikke muligt at få tilsagn eller tilskud til projekter, der er lokaliseret på vandløbsstrækninger, der allerede har modtaget tilsagn eller tilskud til tilsvarende projekt under den ordinære vandløbsrestaeringsordning finansieret af EHFF.

Projekttyper

Vi kan give tilsagn om tilskud til:

- Forundersøgelse af vandløbsrestaeringsprojekter.

- Gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter.

Detailundersøgelsen kan ligge i forundersøgelsesprojektet eller i gennemførelsesprojektet. Læs nærmere herom under *Detailprojektering* i dette afsnit.

Projekter

Et vandløbsrestaureringsprojekt består af et eller flere vandområder i typologi 1 vandløb med et antal mindre strækningbaserede restaureringer og/eller fjernelse af spærringer jf. indsatsbekendtgørelsen. En ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt skal som udgangspunkt omfatte alle indsatser inden for hvert af de ansøgte vandområder.

De restaureringsindsatser, som indgår i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, og som er gældende for denne ordning er følgende typer:

Mindre strækningbaserede restaureringer:

- a) Udlægning af groft materiale.
- b) Udlægning af groft materiale og træplantning.
- c) Udskiftning af bundmateriale.
- d) Hævning af vandløbsbund uden genslyngning.
- e) Etablering af træer langs vandløb.

Punktbaserede restaureringer:

- a) Fjernelse af fysiske spærringer³.

Udskiftning af virkemidler

Det vil være muligt at anmode om at udskifte de udpegede restaureringer, der er angivet i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Det er dog kun muligt at udskifte et virkemiddel til et andet virkemiddel, hvis udskiftningen ikke medfører en øget referenceværdi, samt hvis kommunen vurderer, at de/det udskiftede virkemiddel vil opfylde det fastlagte miljømål.

Se mere på Miljøstyrelsens hjemmeside: <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandloebrestauring-national-ordning/>

Procedure for udskiftning af virkemidler samt skema til brug ved anmodning om udskiftning.

Sammenlægning af vandområder:

Det er muligt, at søge om tilsagn til flere vandområder samlet i én ansøgning omfattende enten forundersøgelse eller etablering. I det tilfælde tages der udgangspunkt i projektets samlede omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.

Omkostningseffektivitet

Omkostningseffektiviteten udregnes i denne ordning alene på baggrund af det ansøgte beløb divideret med den samlede referenceværdi for alle vandområderne i vandløbsprojektet. Evt. egenfinansiering der ligger ud over det ansøgte beløb regnes derfor ikke med i omkostningseffektiviteten. En evt. egenfinansiering medregnes desuden ikke med i omkostningseffektiviteten for pointgivningen i projektprioriteringen.

Videreførte Vandplan1 (VP1) indsatser

Der er videreført en række indsatser fra første vandplanperiode (VP1) til vandområdeplan 2015-2021 (VP2). Disse indgår ligeledes i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

³ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2, under temalaget ”Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer”. Opstrømslængde til spærringer aflæses i informationsfunktionen i MiljøGIS.

Restaurering #1 svarer til VP2-virkemidlet *Udlægning af groft materiale* og kriterier, der gælder for VP2-virkemidlet, gælder også for VP1-virkemidlet.

I de tilfælde, hvor et vandområde alene er omfattet af den strækningsbaserede indsats Restaurering #1, (evt. i kombination med punktbaserede restaureringer i type 1 vandløb), er kommunerne alene forpligtet til at gennemføre de videreførte strækningsbaserede indsats i den udstrækning, de var fastlagt i vandplanerne for første planperiode (VP1). Det betyder, at referenceværdien udregnes på baggrund af den længde hvorpå, der skulle ske en Restaurering #1. Der henvises i den forbindelse til MiljøGIS for VP1 under temabjælken "Tilskud til vandløbsrestaurering 2015/2016". Link til MiljøGIS for VP1 findes her: <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-mst>.

Er der i vandområdet også udpeget VP2-strækningsbaserede indsats, så kan hele vandområdets længde indgå i udregningen af referenceværdien.

Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter

En forundersøgelse skal redegøre for, hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne bidrage til opfyldelse af miljømålet, samt hvordan projektet forventes at kunne blive gennemført, og om det vil leve op til kriterierne herunder. Det er dog ikke et krav, at kommunen udarbejder en forundersøgelse, inden der søges om etablering af et projekt. Hvis kommunen i forvejen er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør en gennemførelsesansøgning, vil det ikke være nødvendigt at udarbejde en forundersøgelse. Vær opmærksom på, om alle kriterier for etablering faktisk er belyst og indeholder alle de informationer, der er nødvendige for at søge om tilskud til gennemførelse af projektet.

Inden forundersøgelsen påbegyndes, bør ansøger besigtige vandområdet, for at grundlaget for at fastsætte prisen for forundersøgelsen bliver forbedret. Hvis f.eks. en spærring ikke kan registreres eller formodes at ligge et andet sted end angivet i MiljøGIS for vandområdeplanerne, kontaktes Miljøstyrelsen (vandprojekter@mst.dk), inden projektet iværksættes/ansøges for bekræftelse af spærringens placering.

Forundersøgelsen skal angive, hvilke vandløbsrestaureringer inden for et vandområde, projektet har til formål at undersøge med henvisning til ID nr. på vandområdet og ID nr. på eventuelle spærringer, som findes i [MiljøGIS VP2](#).

Vurdering af forundersøgelsesansøgningen

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til forundersøgelse efter følgende:

1. Ansøgningen vedrører ét eller flere vandområder i typologi 1 vandløb, hvor der for det enkelte vandområde er fastlagt alene mindre strækningsbaserede restaureringer, alene er fastlagt indsats med fjernelse af fysiske spærringer eller er fastlagt indsats med en kombination af mindre strækningsbaserede restaureringer sammen med fjernelse af fysiske spærringer jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer⁴
2. Ansøgningen skal omfatte alle de virkemidler, der indgår i indsatsprogrammet for vandområdet jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer.
3. Forundersøgelsen er omkostningseffektiv jf. de vejledende referenceværdier i bilag 1 (i denne vejledning). Et ansøgt beløb til forundersøgelse på mere end 1,5 gange referenceværdien kan dog i enkelte tilfælde anses for omkostningseffektivt, hvis Miljøstyrelsen vurderer, at projektet vil have en betydelig effekt (se mere under punktet *Omkostningseffektivitet og 'Betydelig effekt'* i dette afsnit).

⁴ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer".

4. Forundersøgelsen skal gøre det muligt at vurdere, om projektet vil opfylde kravene i dette afsnit.

Krav til indholdet af forundersøgelsen

Forundersøgelsen skal indeholde:

- Budgetoverslag for projektets samlede omkostninger.
- Oplysninger om projektets finansiering
- Fastsættelse og vurdering af projektets samlede referenceværdi(-er) og omkostningseffektivitet.
- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer, projektet gennemfører i vandområderne med reference til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- En overordnet redegørelse for de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt med beskrivelse af, hvordan projektet lever op til kriterierne, herunder:
 - Information om sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat, dvs. komponenter - f.eks. dødt ved, sten og grus, herunder kornstørrelse og blandingsforhold.
 - Brinkanlæg ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
 - Faldet på nye vandløbsstrækninger.
 - Vandføring i omløbsstryg.
 - Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold og i forhold til terræn ved hævning af vandløbsbund.
 - Træers art og placering ved etablering af træer.
- En redegørelse for hvorledes projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til de konkrete miljømål fastlagt i de statslige vandområdeplaner 2015-2021, herunder projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk fauna og flora i vandløbet.
- En redegørelse for berørte lodsejere og deres holdning til projektet. Vær opmærksom på at dette afsnit bør anonymiseres således at der ikke indgår personhenførbare data (fx kan navne og/eller matrikel nr. undlades, og der kan oplyses om antallet af lodsejere, samt hvor mange der er positivt/negativt indstillet over for projektet).
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- En oversigt over tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
- En beskrivelse af, om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- En beskrivelse af muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, hvis restaureringsprojektet berører dambrug.
- Evt. et kort eller tegning, der viser det nuværende og det projekterede fremtidige vandløbsforløb ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
- En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de nødvendige myndighedstilladelser.

For alle de ovenstående krav gælder det, at kommunen i ansøgningsskemaet skal forklare, hvis projektet ikke lever op til de nævnte kriterier i denne vejledning.

Gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter

Tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til kravene beskrevet i afsnit herunder.

Krav til ansøgning om gennemførelse

Ved ansøgning om gennemførelse skal ansøger redegøre for, hvordan projektet vil leve op til nedenstående krav.

En ansøgning om gennemførelse skal indeholde:

- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer, projektet har til formål at gennemføre, dvs.:
 - Alle strækningsbaserede indsatser *inden for* vandområdet.
 - Alle spærringer for vandområdet.
- Henvisning til vandområdets ID og eventuelle spærringers ID nr., typologi og vandområdets længde som findes i MiljøGIS VP2.
- En beskrivelse af, hvordan projektet sikrer en forbedring af forholdene for flora og fauna i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål for vandområderne⁵, herunder:
 - Hvordan projektet vil medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
 - Hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet. Ved udlægning af groft materiale/sten- og gydegrus bør DTU-Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt følges, og størrelsen og mængden af sten skal tilpasses de naturgivne betingelser.
- En beskrivelse af selve anlægsprojektet (f.eks. en forundersøgelse).
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives fald og anlæg, samt om vandområdeplanernes kriterier til sikring af kontinuitet og om faunapassageudvalgets anbefalinger generelt er fulgt. Anbefalingerne kan findes som Faunapassageløsninger, notat (DTU Aqua 2010) på vandprojekter.dk.
- Billeddokumentation af vandløbsstrækningen som der ansøges om restaurering af, eller billeder af spærring eller andre væsentlige elementer.
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- Beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
- En redegørelse for berørte lodsejere og deres holdning til projektet. Vær opmærksom på at dette afsnit bør anonymiseres således at der ikke indgår personhenførbare data. (fx kan navne og/eller matrikel nr. undlades, og der kan oplyses om antallet af lodsejere, samt hvor mange der er positivt/negativt indstillet over for projektet).
- En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og om de nødvendige myndighedstilladelser er opnået.
- Budget for etablering af projektet. Hvis prisen overstiger 1,5 gange referenceværdien, anses gennemførelsesprojektet for ikke at være omkostningseffektivt, dog kan Miljøstyrelsen i enkelte tilfælde vurdere, at projektet er omkostningseffektivt, selvom det overstiger 1,5 gange referenceværdien, hvis der er vurderet at være en betydelig miljøeffekt.
- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- Hvis dambrug indgår i restaureringsprojektet, skal muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen beskrives.

Hvis der er udført en forundersøgelse, skal forundersøgelsesrapporten vedlægges ansøgningen. Er der beskrevet flere mulige løsninger i forundersøgelsesrapporten er det afgørende, at den valgte løsning er tydelig markeret og forklaret.

Vurdering af gennemførelsesansøgningen

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til gennemførelse efter følgende:

1. Projektet vedrører vandløbsrestaureringer inden for et eller flere vandområder, fastlagt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer.

⁵ Jf. bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster

2. Projektet vedrører et typologi 1 vandløb og består udelukkende af 1) mindre strækingsbaserede restaureringer, 2) fjernelse af spærringer eller 3) en kombination af udelukkende mindre strækingsbaserede restaureringer og fjernelse af spærringer
3. Projektet er omkostningseffektivt. Et ansøgt beløb på mere end 1,5 gange referenceværdien for vandområdet anses ikke for omkostningseffektivt, dog kan Miljøstyrelsen i enkelte tilfælde vurdere, at projektet er omkostningseffektivt, selvom det overstiger 1,5 gange referenceværdien, hvis der er vurderet at være en betydelig miljøeffekt.
4. Ved udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale skal materialet bestå af naturligt bundsubstrat som grus, gydegrus, sten og dødt ved.
5. Ved hævning af vandløbsbunden uden genslyngning skal bunden hæves, således at bunden kommer tættere på terræn.
6. Ved etablering af træer langs vandløb skal træerne plantes under kronekanten på brinken. Træerne skal være hjemmehørende, løvfældende arter, og de skal plantes i grupper.
7. Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Ved etablering af omløbsstryg dimensioneres stryget således, at der opretholdes mindst 50 % af medianminimumsvandføringen i stryget samtidig med, at der ikke må fjernes mere end 50 % af medianminimumsvandføringen fra stryget.

Kriterie nr. 7, 1. pkt. kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold, samt væsentlig infrastruktur.

Det er også muligt at fravige kriteriet i nr. 7, 2. pkt. om dimensionering af omløbsstryg. Fravigelse kan ske i særlige tilfælde i vandløb med naturlig stor variation i vandføringen over året, når Miljøstyrelsen vurderer, at det er forsvarligt i forhold til at sikre kontinuiteten i det pågældende vandløb, og hvis projektet fortsat sikrer varetagelsen af formålet med kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Muligheden for fravigelse af kriterier om dimensionering af omløbsstryg vil gøre det muligt i højere grad at tilgodese lokale hensyn. Det er fortsat en forudsætning, at der i overensstemmelse med indsatsprogrammet for vandområdeplanerne sikres passage i vandløbet for bl.a. fisk og smådyr, og at der kan opnås god økologisk tilstand.

Detailprojektering

Det er muligt at søge om tilskud til detailprojektering, og ansøger kan vælge, om detailprojektet skal være indeholdt i forundersøgelsen eller gennemførelsesprojektet.

Der er to sæt referenceværdier til vandløbsrestaureringsprojekter opdelt efter, om der søges om tilskud til forundersøgelse med eller uden detailprojektering.

Når detailprojektet udarbejdes i forbindelse med forundersøgelsen, bør der tidligt i processen foretages en vurdering af, om et evt. gennemførelsesprojekt vil kunne etableres omkostningseffektivt og leve op til kriterierne beskrevet for et realiseringsprojekt.

Hvis forundersøgelsen viser, at det foreslåede projekt ikke er omkostningseffektivt, vil detailprojektet være unødvendigt. Ansøger kan evt. foreslå et alternativt projekt end det beskrevne i forundersøgelsesrapporten, og dermed vil det være muligt at fortsætte med detailprojektering, hvis ansøger vurderer, at et andet projekt vil være muligt inden for referenceværdi og det krævede miljømål.

For både forundersøgelse med detailprojektering og forundersøgelse uden detailprojektering gælder det, at forundersøgelsen kan afsluttes inden, at forundersøgelsen er fuldt tilvejebragt, hvis de indledende registreringer viser, at projektet ikke bør gennemføres; f.eks. hvis en spærring ikke eksisterer.

Hvis der ansøges om forundersøgelse inkl. detailprojektering i denne tilskudsordning, vil der ikke være mulighed for at søge om tilskud til detailprojektering i realiseringsfasen – uanset om der søges om tilskud via denne vandløbsordning eller EHFF-vandløbsrestaureringsordningen.

Omkostningseffektivitet og 'betydelig effekt'

Miljøstyrelsen beregner omkostningseffektiviteten på baggrund af referenceværdier angivet i bilag 1. Krav om omkostningseffektivitet er indført for at sikre den bedste forvaltning af og størst mulige målopfyldelse pr. anvendt krone.

Det er også udtryk for, at der skal være proportionalitet mellem pris og effekt.

Et projekt anses som værende ikke-omkostningseffektivt, hvis omkostningseffektiviteten overstiger strækningens referenceværdi med mere end 1,5 gange. Dette kan dog fraviges hvis:

- 1) Det projekt, der forundersøges eller etableres, vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen har fået tilsagn om tilskud efter en statslig tilskudsordning til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.
- 2) En gennemførelse af projektet vil have *betydelig effekt* i forhold til formålet med tilskudsordningen.

Når kommunen skal begrunde, om et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det ansøgte beløb er højere end 1,5 gange vandområdets referenceværdi, har *betydelig effekt*, skal kommunen lave en konkret vurdering af, om gennemførelsen af projektet restaurerer eller skaber passage til en helt særlig vandløbsstrækning eller tilgodeser nogle helt særlige biologiske eller naturmæssige forhold. Begrundelsen skal indgå i ansøgningen.

Miljøstyrelsen kan vurdere tilskudsansøgninger for værende omkostningseffektive, når minimum en af nedenstående vejledende retningslinjer er opfyldt:

- Vandområdet indeholder restaureringer, der ved gennemførelse sikrer faunapassage til mindst ca. 10 km opstrøms liggende målsatte vandløb.
- Der er tale om det sidste vandområde med indsats i et vandløbssystem, hvor flere indsatser tidligere er gennemført, og hvor gennemførelse af projektet vil sikre opnåelse af ordningens formål. Vandløbssystemet skal have en længde på mindst 10 km målsatte vandløb ud over længden på det pågældende vandområde, der indgår i ansøgningen.
- Vandområdet vil ved gennemførelse af projektet udgøre den eneste potentielle gydestrækning i vandløbssystemet eller åbne op til det eneste gydevandløb/strækning i vandløbssystemet - baseret på ansøgers foreliggende oplysninger.
- Vandområdet eller dele af dette ligger i et Natura 2000-område, og projektet vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) i forhold til udpegningsgrundlaget for området – dvs. hvis der eks. er vandløbsfauna (f.eks. odder og snæblen), vandranke eller vandløbsnaturtyper på udpegningsgrundlaget.

9. Andre tilskudsordninger i relation til vandløbsrestaurering

Tilskud til kommunal vandløbsrestaurering

Den hidtidige tilskudsordning til vandløbsrestaurering med medfinansiering fra EHFF vil fortsat eksistere. Ansøgninger om tilskud efter den ordning skal som hidtil sendes til Fiskeristyrelsen. Det vil dog fra første ansøgningsrunde 2020 ikke længere under den hidtidige vandløbsordning være muligt at ansøge om tilskud til vandområder, hvor der i typologi 1 vandløb er fastlagt

indsatser: 1) alene bestående af mindre strækingsbaserede restaureringer, 2) alene bestående af indsatsen fjernelse af fysiske spærringer eller 3) bestående af mindre strækingsbaserede restaureringer i kombination med indsatsen fjernelse af fysiske spærringer.

Arkæologiske undersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt under den nationale vandløbsordning, kan der søges om tilskud til -og udføres en arkæologisk forundersøgelse. Hvis den arkæologiske forundersøgelse viser, at realiseringen af et vandløbsrestaureringsprojekt forudsætter en arkæologisk undersøgelse, kan der søges særskilt om tilskud hertil hos Miljøstyrelsen. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/arkaeologiske-undersogelser/>

Erstatninger for tab i forbindelse med vandløbsrestaurering

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan der søges om tilskud til udgifter vedr. erstatning for tab ved gennemførelse af projektet. Hvis der kan dokumenteres et tab for lodsejer ved gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt kan kommunen søge særskilt om tilskud til disse udgifter hos Miljøstyrelsen. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/>

10. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering

Miljøstyrelsen kan give tilsagn om tilskud på 100 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter i projektet.

Miljøstyrelsens tilskud til projekterne finansieres 100% af nationale midler.

Eksempler på beregning af tilskud:

I tilsagnet har Miljøstyrelsen godkendt de tilskudsberettigede udgifter til 60.000 kr., og tilsagnshaver har fået tilsagn om tilskud på max. 60.000 kr.

- Det viser sig, at projektet bliver **billigere** end forventet på tilsagnstidspunktet, idet de godkendte tilskudsberettigede udgifter på udbetalingstidspunktet er 44.000 kr. Tilsagnshaver får udbetalt 44.000 kr., da Miljøstyrelsen kun kan give tilskud til faktiske udgifter og maksimalt tilsagnsbeløbet.
- Det viser sig, at projektet bliver **dyrere** end forventet på tilsagnstidspunktet. F.eks. koster projektet 68.000 kr. Tilsagnshaver får udbetalt 60.000 kr. Tilskuddet kan ikke forhøjes, selv om projektet bliver dyrere. I dette tilfælde må tilsagnshaver selv finansiere de resterende 8.000 kr.

Udbetalingen på det maksimale tilsagnsbeløb forudsætter, at Miljøstyrelsen kan godkende udgifterne som tilskudsberettigede, og at betingelserne for tilsagn er opfyldt.

En eventuel egenfinansiering af supplerende udgifter/ikke-forudsete udgifter, der ligger ud over tilsagnsbeløbet, er ikke en begrænsning i denne ordning.

11. Vandområder

En ansøgning til et vandløbsrestaureringsprojekt kan bestå af en til flere vandområder. For hvert vandområde medtages alle fastlagte indsatser i form af mindre strækningbaserede restaureringer og/eller spærringer.

De restaureringstyper, som i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter er angivet for det enkelte vandområde, skal ikke nødvendigvis gennemføres på hele vandområdets længde. Det er op til kommunen at dosere restaureringstypen. Doseringen af den enkelte restaureringstype skal være tilstrækkelig til, at det konkrete miljømål for vandområdet bliver opfyldt ved planperiodens udløb.

Vandløbsrestaurering skal foretages inden for de vandområder, som er omfattet af indsatsbekendtgørelsen og omfatte de virkemidler, som er fastlagt for vandområdet.

Hvordan udregnes vandområdets referenceværdi for et vandløbsrestaureringsprojekt?

Referenceværdien for et vandområde udregnes ved at gange længden af hele vandområdets strækning med de fastsatte referenceværdier pr. km, som fremgår af bilag 1.

Hvis der findes spærringer i tilknytning til vandområdets mindre strækningbaserede restaureringer, bliver referenceværdien hertil lagt oven i referenceværdien for de strækningbaserede restaureringer inden for vandområdet.

Eksempler på fastsættelse af vandområdets referenceværdi

Forudsætninger:

- Der søges om tilskud til etablering inkl. detailprojektering.
- Vandområdet er 1,2 km lang og ligger i et type 1 vandløb.
- Der findes 3 restaureringstyper i tilknytning til vandområdet: 'udlægning af groft materiale', 'hævning af vandløbsbund' og 'Fjernelse af fysisk spærring' med en opstrøms længde på 0,3 km. jf. MiljøGIS.

Referenceværdien for udlægning af groft materiale og hævning af vandløbsbund findes ved at gange længden af vandområdet (1,2 km) med referenceværdien for vandløbsrestaureringsgruppen *mindre restaureringer* for type 1 vandløb, inkl. detailprojektering (45.000kr./km).

Spærringens referenceværdi udregnes ved at gange opstrøms længden (0,3 km, som er fundet vha. informationsfunktionen i MiljøGIS) med referenceværdien for Fjernelse af fysiske spærringer (41.250 kr./km opstrøms strækning).

Disse to værdier lægges sammen til en samlet referenceværdi.

Projektets referenceværdi: $(1,2 \text{ km} \times 45.000 \text{ kr./km}) + (0,3 \text{ km} \times 41.250 \text{ kr./km}) = 66.375 \text{ kr.}$

Projektet vurderes som omkostningseffektivt, hvis det ansøgte beløb er under $(66.375 \text{ kr.} \times 1,5 =) 99.562,50 \text{ kr.}$

Hvis der tidligere er opnået tilsagn til en Vandplan-indsats i vandområdet

Det kan i nogle tilfælde være muligt, at et allerede etableret vandløbsrestaureringsprojekt fra VP1 eller VP2-perioden er beliggende inden for vandområdet. Da der ikke kan opnås tilskud til samme indsats to gange, skal det i ansøgningen oplyses, hvor lang den strækning er, som tidligere har opnået tilsagn. Denne længde vil blive fratrukket vandområdets længde, og referenceværdien vil blive udregnet på baggrund af den tilbageværende længde.

Sammenlægning af vandområder:

Vandområder kan lægges sammen og søges samlet i en ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse – også selv om vandområderne ikke er fysisk sammenhængende.

Omkostningseffektiviteten udregnes som den samlede omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.

12. Afgørelse om tilsagn til tilskud eller afslag, herunder prioritering

Miljøstyrelsen træffer afgørelse om tilsagn eller afslag på ansøgning og sender afgørelsen til ansøger.

Afslag og delvist afslag

Miljøstyrelsen kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis det efter behørig dialog med ansøgeren vurderes, at:

- De påkrævede oplysninger i ansøgningen ikke er afgivet.
- Projektet ikke bidrager til opfyldelse af formålet med ordningen.
- Projektet ikke er tilskudsberettiget.
- Ansøger har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- De bevillingsmæssige rammer er opbrugte.
- Udgifterne ikke er tilskudsberettigede.
- De anslåede udgifter ikke er rimelige.

Prioritering af projekter og pointsystem

Ansøgninger om tilskud til forundersøgelse af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering prioriteres efter bedste omkostningseffektivitet og *efter* ansøgninger om etablering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Ansøgninger om tilskud til etablering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering prioriteres efter følgende prioriteringskriterier:

- 1) Omkostningseffektivitet.
- 2) Muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen.
- 3) Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter, eller vandløb i Natura 2000-områder, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- 4) Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet (hhv. gydeforhold og passageforhold).

Der gives point for hvert af de ovennævnte kriterier. Kriterie nr. 1, indgår i afvejningen med 40 %. Kriterierne i nr. 2-4, indgår i afvejningen med hver 20 %.

Såfremt flere ansøgninger opnår samme antal point, prioriteres ansøgningerne efter omkostningseffektivitet.

13. Hvilke udgifter kan der opnås tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet.

Det er ansøgers ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Ansøger skal derfor udspecificere alle udgifter, når der søges tilskud. Det betyder, at udgiftsposterne skal beskrives og forklares i detaljer.

Nødvendige udgifter er udgifter, uden hvilke projektet eller projektaktiviteterne ikke kan gennemføres.

Udgifterne skal være direkte relateret til projektet, som eksempel kan nævnes udlægning af grus og gydegrus.

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er afholdt af tilsagnshaver inden for projektperioden. En udgift er afholdt, når varen er leveret eller arbejdet/ydelsen er udført, og leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Udgifter er kun tilskudsberettigede, hvis de er betalt af tilsagnshaver tidligst efter, at tilsagnshaver har modtaget kvittering for, at ansøgningen er modtaget, og hvis udgifterne er betalt af tilsagnshaver, inden anmodning om udbetaling af tilskud sendes til Miljøstyrelsen. Udgifter skal betales fra en konto, der tilhører tilsagnshaver.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter kan blandt andet omfatte udgifter til anlægsarbejde, herunder køb af nye materialer (eks. gydegrus) og til nødvendig transport af disse materialer, arkæologisk forundersøgelse, løn til tilsagnshavers personale, udgifter til konsulenter, overhead mm.

Miljøstyrelsen kan godkende andre udgifter end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at Miljøstyrelsen vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Løn til tilsagnshavers personale

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge egne administrative medarbejdere og medarbejdere i egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale.

Der er ikke et krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og timeantallet og timeprisen skal fremgå af ansøgningen. Det skal ligeledes beskrives, hvilke opgaver de enkelte personer skal udføre. Timeantallet og timeprisen for den enkelte medarbejder skal kunne dokumenteres med lønsedler og udtræk fra eksempelvis kommunens system til timeregnskab, hvor også dato for arbejdets udførelse kan ses.

Der kan kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder.

Der kan søges om tilskud til overhead som beregnes som højst 15 % af tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale.

Hvis to eller flere kommuner går sammen om et projekt, kan den projektansvarlige kommune (tilsagnshaver) få dækket de tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale og overhead. Den/de deltagende kommuner skal derimod medtage deres udgifter til personaleløn, overhead og rejseudgifter som udgifter til konsulenter i budgettet.

Udgifter til konsulenter

Hvis der søges om tilskud til udgifter til konsulenter, skal timeantallet og timeprisen (dog højst 1.200 kr., med mindre udgifter til konsulent indgår i et udbud, der gennemføres efter reglerne herom) fremgå af ansøgningen om tilskud, og det skal beskrives, hvilken opgave konsulent skal udføre.

Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris.

Fakturaen for udgifter til konsulenter skal være tilstrækkelig detaljeret til, at Miljøstyrelsen kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale.

Ved udbetaling af tilskud skal udgifterne kunne dokumenteres ved kopi af billetter.

Refusion for kørsel i egen bil kan kun ske til statens laveste kørselstakst i det år, kørslen finder sted. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Kørselsregnskabet skal indeholde oplysning om dato for, hvornår kørslen er foretaget, antal kilometer, formålet med kørslen, samt adresser på, hvorfra kørslen starter og slutter. Dette kørselsregnskab skal sendes med, hvis der søges om udbetaling af tilskud.

Overhead

Overhead beregnes som højst 15 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale.

Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til etablering af et vandløbsrestaureringsprojekt kan der ansøges om tilskud til en arkæologisk forundersøgelse.

14. Hvilke udgifter kan der ikke opnås tilskud til

Der kan ikke opnås tilskud til udgifter, som Miljøstyrelsen vurderer er unødvendige for projektets gennemførelse.

Tilskudsberettigede udgifter kan eksempelvis ikke omfatte:

- Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilskud
- Almindelige driftsudgifter
- Udgifter til varetagelse af myndighedsopgaver
- Udgifter, der vedrører aktiviteter, som ansøger, lodsejer eller forpagter er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
- Udgifter, der ikke er specificeret i budgettet
- Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til tilsagnshaver
- Udgifter, som tilsagnshaver ikke har betalt, inden der anmodes om udbetaling af tilskud
- Udgifter, der er afholdt og/eller betalt inden ansøger har modtaget kvittering for ansøgning om tilskud fra Miljøstyrelsen
- Udgifter til bogholderi, fakturering, udarbejdelse af driftsregnskab
- Udgifter hvortil der er givet tilsvarende støtte under EHFF-ordningen til vandløbsrestaurering
- Udgifter i form af naturalydelser uden dokumentation i form af faktura eller lignende).

- Udgifter til afskrivning af materiel, hvis kommunen vælger at bruge egen Entreprenørgård til anlægsarbejde. (Da kan der kun afregnes løn til eget personale).

15. Udbudsregler

Miljøstyrelsen skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, hvor der udbetales tilskud.

Tilsagnshaver skal være opmærksom på, at projektet kan være omfattet af reglerne i Lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren⁶ (herefter tilbudsloven), når tilsagnshaver har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligtretlig tilsagnshaver efter denne ordning er du omfattet af reglerne i **udbudsloven**⁷, når der købes varer og tjenesteydelser eller udføres bygge- og anlægsopgaver.

Hvordan opfyldes loven?

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser overstiger EU's tærskelværdi⁸, skal opgaven sættes i udbud efter reglerne i udbudslovens afsnit II. Reglerne er omfattende, og vil ikke blive gennemgået her. Der henvises til vejledningen på [Vejledning om udbudsreglerne](#).

Hvis en kontrakt om bygge- og anlæg har en værdi på 3 mio. kr. eller derover, skal der gennemføres licitation efter tilbudslovens regler.

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,⁹ har klar grænseoverskridende interesse, skal opgaven annonceres på udbud.dk, før der indgås kontrakt¹⁰. Tilsagnshaver skal være opmærksom på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere.

En opgave har grænseoverskridende interesse, når leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven.

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser er under EU's tærskelværdi,¹¹ men over 500.000 kr. og ikke har klar grænseoverskridende interesse, skal tilsagnshaver sikre sig, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, før der indgås kontrakt¹². Det kan f.eks. gøres ved at gennemføre en markedsafdækning og på grundlag af denne indhente et tilbud, indhente to eller flere tilbud, eller annoncere opgaven. Annoncering kan ske på kommunens hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal tilsagnshaver blandt andet være opmærksom på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne.

På Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside www.kfst.dk/offentlig-konkurrence kan der læses mere om udbudsreglerne, herunder om, hvilke tærskelværdier, der gælder.

⁶ Lovbekendtgørelse 2007-12-07 nr. 1410, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, § 198, herefter "tilbudsloven".

⁷ Lov nr. 1564 af 15. december 2015, "udbudsloven".

⁸ Udbudslovens § 6.

⁹ Udbudsloven, § 10, jf. § 6.

¹⁰ Udbudsloven, § 191 og 192, jf. § 2.

¹¹ Udbudsloven, § 11, jf. § 6.

¹² Udbudsloven, § 193.

Hvis der foretages indkøb i henhold til SKI aftalen, har ydelsen været i udbud, ligesom indkøb under andre offentlige indkøbsaftaler også kan være indgået på baggrund af udbud. Tilsagnshaver skal stadig kunne dokumentere det jf. nedenfor.

Send dokumentation med udbetalingsanmodningen

Tilsagnshaver skal senest ved anmodning om udbetaling kunne dokumentere, at udbudsreglerne er opfyldt.

Som offentlig institution er tilsagnshaver omfattet af reglerne om offentlig eller begrænset licitation, hvis projektet er bygge- og anlæg til over 3 mio. kr. Særlige forhold kan dog betyde, at mindst 2 underhåndsbud alligevel kan benyttes i stedet for licitation. Miljøstyrelsen opfordrer ansøger til selv at sætte sig grundigt ind i reglerne.

Sammen med en ansøgning om udbetaling af tilskud skal tilsagnshaver sende:

1. Udbudsannoncen, eller ved begrænset licitation den skrivelse, der er sendt til leverandørerne med opfordring til at give tilbud. Annoncen/skrivelsen skal leve op til kravene i tilbudsloven.
2. De modtagne tilbud, både det valgte og det/de ikke valgte.
Det skal fremgå af tilbuddene, at de er afgivet på samme grundlag, både vedr. kriterium, jf. ovenfor, og vedr. indhold og omfang, dvs. hvilken vare/ydelse, der skal leveres.
3. Den endelige faktura fra den tilbudsgiver, der er valgt.

Afhængigt af, hvilke regler i tilbudsloven, tilsagnshaver er omfattet af, skal følgende dokumentation sendes:

Er tilsagnshaver omfattet af tilbudslovens afsnit II:

1. Udbudsbekendtgørelsen fra EU Tidende, eller et link til den.
2. Selve udbudsmaterialet.
3. Modtagne tilbud.
4. Evalueringsreferatet.
5. Underretningsmeddelelse til tilbudsgiverne.
6. Kontrakten.
7. Bekendtgørelse om indgåede kontrakt.

Er tilsagnshaver omfattet af tilbudslovens afsnit IV:

1. Annoncen fra udbud.dk, eller et link til den. Dette skal fremgå af annoncen:
 - Beskrivelse af opgaven.
 - Kontaktoplysninger.
 - Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist.
 - Ordregivers adresse.
 - Kriterier for tildeling.
2. Kontrakten.

Er tilsagnshaver omfattet af tilbudslovens afsnit V:

1. Det eller de tilbud, som er indhentet, eller annoncen fra udbud.dk eller kommunens hjemmeside eller et link til den.
2. Kontrakten.

Opbevar dokumentationen

Tilsagnshaver skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt, dvs. ikke kun det, som skal indsendes, i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at også det eller de tilbud, der ikke er accepteret, skal opbevares.

Miljøstyrelsen kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet.

Særligt om totalentrepriser

Hvis det er en totalentreprise, der skal gennemføres, skal tilsagnshaver også udbyde projektet som en totalentreprise. Det betyder, at det skal kunne dokumenteres, at tilsagnshaver har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise.

Særligt om kunstig opdeling

Tilsagnshaver må ikke kunstigt opdele et projekt i to eller flere underentrepriser for at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr./tærskelværdierne i udbudsloven.

Særligt om udvidet bygge- og anlægsentreprise

Hvis tilsagnshaver efterfølgende vil tilføje noget til en entreprise eller udvide en entreprise, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres mindre udvidelser inden for en bagatelgrænse på op til 15 % af den oprindelige kontrakt på bygge- og anlægsopgaven, uden et nyt udbud. Udvides entreprisen med mere end de 15 % uden at gennemføre udbud, skal tilsagnshaver have en god grund til, at udvidelsen ikke sættes i udbud. Miljøstyrelsen vil bede tilsagnshaver om at redegøre for, om der er en god grund. Udvides entreprisen med mere end 50 %, vil det ikke blive accepteret uden udbud.

Særligt om udvidet kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser

Hvis tilsagnshaver efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en kontrakt om varekøb eller tjenesteydelser, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres dog mindre udvidelser inden for en bagatelgrænse på op til 10 % af den oprindelige kontrakt på varekøbet eller købet af tjenesteydelser uden nyt udbud. Udvides entreprisen med mere end 10 %, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis behovet for ændringen ikke har kunnet forudses af en påpasselig ordregiver, hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og hvis værdien af ændringen ikke overstiger 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt. Miljøstyrelsen vil bede tilsagnshaver om at dokumentere, at disse tre betingelser er opfyldt.

Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, der kan gives tilskud til, indgår som en del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om tilsagnshaver er omfattet af udbudsreglerne, og i givet fald hvilket regelsæt, som gælder. Det betyder, at Miljøstyrelsen skal kontrollere, om tilsagnshaver har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten.

Eksempel på projekter som er en del af en større entreprise:

Der indgås en samlet kontrakt på 10 mio. kr., men søger kun om tilskud til 1 mio. kr. heraf. Der opnås tilsagn om tilskud til 20 % af 1 mio. kr. Når der søges om udbetaling, konstaterer Miljøstyrelsen, at der er fejl i udbuddet vedr. den samlede kontrakt på 10 mio. kr. Selv om fejlen ligger i en anden del af det samlede projekt, som har været eller skulle have været i udbud, end den del, Miljøstyrelsen giver tilskud til, skal Miljøstyrelsen reducere udbetalingen. Der reduceres dog kun i forhold til de 1 mio. kr., som er tilskudsberettiget.

Nedsættelse, hvis udbudsreglerne ikke overholdes

Miljøstyrelsen nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis det konstateres, at tilsagnshaver er omfattet af udbudsloven, men reglerne ikke er overholdt.

Hvis der er udgifter i projektet, som vedrører opgaver, der ikke er konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil Miljøstyrelsen nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget vil blive nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

Miljøstyrelsen nedsætter med maksimalt 25 %, når det er lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens afsnit IV og V, der ikke er overholdt. Hvis tilsagnshaver

har konkurrenceudsat sin opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil Miljøstyrelsen nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Miljøstyrelsen nedsætter med 100 %, når det er udbudslovens afsnit II (EU's udbudsregler), der ikke er overholdt. Hvis tilsagnshaver har annonceret sin opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil Miljøstyrelsen nedsætte tilskudsgrundlaget med 100, 25, 10 eller i visse mindre alvorlige tilfælde 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Hvis det viser sig, at tilsagnshaver ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i 5 år og 6 måneder, jf. ovenfor, kan det også medføre, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren, omfanget og varigheden af forseelsen.

Reglerne

Det er vigtigt, at tilsagnshaver selv orienterer sig om udbudsreglerne. Informationen findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside;

<https://www.kfst.dk/vejledninger/kfst/dansk/2016/20160129-udbudsloven-vejledning-om-udbudsreglerne/>

<https://www.kfst.dk/udbud/udbudsregler/>

<https://www.kfst.dk/udbud/vejledninger-og-analyser/>

Vær opmærksom på, at tilsagnshaver skal følge de regler, der gælder, når projektet gennemføres. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

16. Tilsagnshavers forpligtelser

Tilsagnshaver er forpligtet til:

1. at gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet.
2. at opnå de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, inden anlægsarbejdet igangsættes.
3. at afslutte projektet senest den dato, der er anført i tilsagnet.
4. Holde dokumentation, der dokumenterer, at udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren er overholdt, tilgængelig i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for udbetaling af tilskud, hvis projektet eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.
5. at holde ansøgning om udbetaling af tilskud med tilhørende originale regnskabsbilag tilgængelig i mindst i 5 år og 6 måneder, regnet fra datoen for udbetaling af tilskud.
6. at sørge for, at projektet ikke ændres væsentligt eller ophører i 5 år fra datoen for udbetaling.
7. at sende anmodning om udbetaling rettidigt til Miljøstyrelsen, det vil sige senest 3 måneder efter projektperiodens afslutning.

17. Opretholdelse af projektet

Hvis ansøger har fået tilskud til vandløbsrestaurering, skal projektet opretholdes og må ikke ændres væsentligt i 5 år fra datoen for udbetaling. Det restaurerede vandløbsprojekt skal opretholdes i samme tilstand, som da projektet blev afsluttet, og projektets formål og effekt skal bevares, som det der er givet tilsagn til.

18. Igangsætning af projektet

Når ansøger har modtaget Miljøstyrelsens kvittering på, at styrelsen har modtaget ansøgningen om tilskud, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko. Kvitteringen udgør således en igangsætningstilladelse.

Projektudgifter, som er afholdt fra datoen for kvitteringsbrevet, kan dermed indgå i tilskudsgrundlaget.

Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må ansøger selv betale evt. afholdte projektudgifter.

19. Projektperioden

Miljøstyrelsen fastsætter projektperioden i tilsagnsbrevet.

Projektperioden starter den dag, ansøger modtager et kvitteringsbrev, og projektperioden løber så for forundersøgelser frem til 1 år fra datoen i tilsagnsbrevet og for gennemførelser frem til 3 år fra datoen i tilsagnsbrevet.

Det betyder, at tilsagnshaver fra tidspunktet for tilsagn har 1 eller 3 år til at gennemføre projektet.

Ansøger kan for egen regning og risiko altid påbegynde sit projekt, den dag kvittering for ansøgning modtages fra Miljøstyrelsen.

20. Klageadgang

Der kan klages over Miljøstyrelsens afgørelser til Miljø- og Fødevareministeriet via mail sendt til mfvm@mfvm.dk senest 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen er modtaget.

21. Ændring af projektet

Der kan forekomme ændringer i projektet i hele projektets levetid. En ændring kan bestå af ændring af budget, anlægsarbejde eller forlængelse af projektperioden. Ændringer af et projekt skal godkendes af Miljøstyrelsen inden ændringen foretages.

Det er ikke muligt at opnå tilsagnsforhøjelse.

Skema til ansøgning om ændring af projektet vil være at finde på Miljøstyrelsens hjemmeside under ordningen Vandløbsrestaurering – National ordning.

En ansøgning om ændring skal sendes til vandprojekter@mst.dk.

Miljøstyrelsen kan godkende en ændring af projektet på betingelse af, at ændringen efter Miljøstyrelsens vurdering er i overensstemmelse med projektets formål. En ansøgning om

ændring kan kun godkendes, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændrede form fortsat overholder kriterierne i denne vejledning.

Forlængelse af projektperioden

Projektperioden kan forlænges på foranledning af tilsagnshaver. En forespørgsel om forlængelse skal begrundes med praktiske/saglige begrundelser for den ønskede tidsfristforlængelse, og forespørgslen skal ske før projektperiodens udløb. I ansøgning om forlængelse skal tilsagnshaver desuden angive dato for, hvornår projektet forventes afsluttet.

Ændring af projektindholdet

En ansøgning om at ændre projektets indhold skal indeholde en begrundelse for ændringen, en beskrivelse af ændringen, og hvad ændringen betyder for projektets målopfyldelse.

Ændring af budgettet

Tilsagnshaver kan inden for det samlede budget foretage omdisponeringer mellem de forskellige budgetposter op til 15 % af det samlede tilskud. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen.

En ansøgning om budgetændring skal begrundes, og ansøgningen skal indeholde et nyt budget.

Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:			
Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev	De faktiske betalte udgifter	Godkendte udgifter, + evt. op til max 15 %
Løn til personale, medarbejder 1	5.000	9.000	5.750
Løn til personale, medarbejder 2	25.000	35.000	28.750
Konsulentbistand	59.000	46.000	46.000
Analyser	500	500	500
I alt	89.500	90.500	81.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 89.500 kr., men de faktiske udgifter endte på 90.500 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 15 %) ift. tilsagnet. Da der ikke søgt om budgetændring, vil Miljøstyrelsen maksimalt kunne godkende udgifter for 81.000 kr., fordi der kun kan godkendes ændringer op til max 15 %.

Hvis der søges om ændring af et projekt, der allerede har et tilsagn efter EHFF-vandløbsrestaureringsordningen, vil ændringen af projektet blive administreret efter den kriteriebekendtgørelse, som var gældende da tilsagnet blev givet. En ændringsansøgning af et projekt betyder således ikke, at projektet automatisk overgår fra at være omfattet af EHFF-ordningen til den nationale ordning.

22. Anmodning om udbetaling

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan tilsagnshaver søge om udbetaling af tilskuddet.

For at få dækket alle omkostninger i tilsagnet skal anmodning om udbetaling sendes til vandprojekter@mst.dk senest 3 måneder efter projektperiodens udløb, og anmodningen skal omfatte følgende:

- Udfyldt skema til udbetalingsanmodning
- Ved forundersøgelser vedlægges forundersøgelsen, evt. inkl. detailprojektering.

- Ved realiseringer vedlægges en slutrapport med beskrivelse af det gennemførte projekt, herunder en kort beskrivelse af hvorledes projektet blev gennemført med længde, fald, brinkanlæg etc. Hvis det realiserede projekt afviger fra det ansøgte, skal afvigelserne beskrives. Desuden skal projektets forventede miljøeffekt kort beskrives, herunder om der forventes målopfyldelse i vandområdet. Der vedlægges desuden fotodokumentation. Hvis projektet har resulteret i et nyt tracé for vandløbsstrækningen vedlægges GIS-filer eller kortmateriale, der viser det nye tracé.
- Ved realisering vedlægges de nødvendige myndighedsafgørelser
- Opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter
- Samtlige udgiftsbilag/fakturaer
- Lønsedler for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Tidsregistrering for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor

Hvis der indgår egenfinansiering i et projekt, skal det egenfinansierede beløb tydeligt kunne adskilles fra de øvrige udgifter i tilsagnsprojektet. Dette skal fremgå i dokumentation for afholdte udgifter, som indsendes ved anmodning om udbetaling.

Både forundersøgelse og realisering skal indeholde alle de oplysninger, som kommunen har oplyst, at projektet skal indeholde.

23. Udbetaling af tilskud

Udbetaling af tilskud kan ske, når projektet er afsluttet, afrapporteret og gennemført som beskrevet i tilsagnet – og når de dokumenter, som fremgår af afsnittet ”anmodning om udbetaling” er modtaget.

Der kan ikke ske udbetaling af udgifter, der er afholdt uden for tilsagnsperioden.

Tilsagnet udbetales på baggrund af de tilskudsberettigede projektudgifter, samt dokumentation for kommunens projektudgifter. Dokumentationen kan være i form af faktura, kvittering, bankoverførsel, tidsregistrering mm.

En faktura skal blandt andet indeholde en beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til, samt betalingsdato.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver.

NemKonto

Miljøstyrelsen overfører tilskuddet til tilsagnshavers NemKonto.

Indberetning af tilskud til Skattestyrelsen

Miljøstyrelsen indberetter det udbetalte tilskud til Skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefales det, at tilsagnshaver tager kontakt til Skattestyrelsen.

24. Kontrol på stedet

Miljøstyrelsen foretager stikprøvekontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Miljøstyrelsen udfører den fysiske kontrol, samt efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

25. Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud

Miljøstyrelsen kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger, eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- En eller flere betingelser for at yde tilskud ikke længere er til stede.

For manglende opfyldelse af visse forpligtelser har Miljøstyrelsen på forhånd fastsat, hvordan tilskuddet eller udbetalingen nedsættes, og hvordan tilbagebetalingen fastsættes:

For sen afslutning af projektet

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver afslutter projektet for sent. Projektet skal afsluttes den dato, som er fastsat i tilsagnet – eller i senere godkendte ændringer. Tilskuddet nedsættes på denne måde:

- 0-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 % nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 % nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 % nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver ikke anmoder om udbetaling af tilskud rettidigt, det vil sige senest 3 måneder efter projektperiodens udløb. Udbetalingen nedsættes med 1 % pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling. En forsinkelse på mere end 50 dage medfører 100 % nedsættelse af udbetalingen og bortfald af tilsagnet.

Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktioneres alene for den tidsfrist, der er overskredet først.

Opbevaring af bilag

Ved manglende overholdelse af forpligtelsen om at holde bilag og anden dokumentation tilgængelig i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for slutudbetaling, kræver Miljøstyrelsen ved den første fysiske kontrol, hvor forseelsen konstateres, tilbagebetaling af tilskud svarende til den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Hvis Miljøstyrelsen ved en efterfølgende fysisk kontrol, som udføres efter en kontrol, hvor der ikke blev konstateret mangler, konstaterer manglende bilag eller anden dokumentation, kræves tilbagebetaling af tilskud svarende til halvdelen af den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis det konstateres, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan Miljøstyrelsen kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt / fuld tilbagebetaling.

Projektet opgives

Hvis projektet ikke gennemføres, skal tilsagnshaver hurtigst muligt oplyse Miljøstyrelsen om det. Hvis projektet opgives efter udbetaling, vil det udbetalte beløb blive krævet tilbagebetalt.

26. Force majeure

Miljøstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der i væsentlig grad berører projektet.

Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles Miljøstyrelsen skriftligt hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke ved en forholdsmæssig indsats kunne have sikret sig herimod.

27. Miljøstyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af Miljøstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Det er vigtigt, at kommunen kun indsender persondata, hvis det vurderes at være nødvendig information for sagsbehandlingen eller forundersøgelsen.

Persondata behandles i overensstemmelse med persondataforordningen (GDPR). Modtager Miljøstyrelsen indirekte personoplysninger eller personhenførbare oplysninger fra ansøger (dvs. persondata om andre end ansøger selv), vil ansøger blive bedt om at underskrive og indsende en erklæring om underretning om behandling af personoplysninger i forbindelse med ansøgning om tilskud. Formålet er at sikre, at personer og enkeltmandsvirksomheder, hvis personoplysninger er blevet givet til Miljøstyrelsen indirekte, bliver informeret herom.

28. Administrations- og lovgrundlag

Vandløbsrestaurering – National ordning er en ny ordning, der pt. ikke er omfattet af en bekendtgørelse. Denne vejledning udgør derfor administrationsgrundlaget for ordningen.

Nedenstående lovgrundlag er relevant for ordningen:

- Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- Bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

Vejledende referenceværdier

Tabeller med vejledende referenceværdier for strækningsbaserede restaureringer

Vejledende referenceværdier for projekter uden detailprojektering , kr./km vandområde F: Forundersøgelse E: Etablering	
Vandløbsrestaurerings-typer/grupper	Vandløbstypologi 1, op til 2 meters bredde
Mindre restaureringer	F: 9.000 kr./km E: 45.000 kr./km
Vejledende referenceværdier for projekter inklusiv detailprojektering , kr./km vandområde F: Forundersøgelse E: Etablering	
Vandløbsrestaurerings-typer/grupper	Vandløbstypologi 1, op til 2 meters bredde
Mindre restaureringer	F: 15.000 kr./km E: 51.000 kr./km

Tabeller med vejledende referenceværdier for fjernelse af spærringer

Vejledende referenceværdier for fjernelse af fysiske spærringer uden detailprojektering , kr./km opstrøms strækning. F: Forundersøgelse E: Etablering	
Vandløbsrestaurerings-typer/grupper	Vandløbstypologi 1, op til 2 meters bredde
Fjernelse af fysiske spærringer	F: 8.250 kr./km opstrøms strækning E: 41.250 kr./km opstrøms strækning
Vejledende referenceværdier for fjernelse af fysiske spærringer inklusiv detailprojektering , kr./km opstrøms strækning. F: Forundersøgelse E: Etablering	
Vandløbsrestaurerings-typer/grupper	Vandløbstypologi 1, op til 2 meters bredde
Fjernelse af fysiske spærringer	F: 13.750 kr./km opstrøms strækning E: 46.750 kr./km opstrøms strækning